

Sygn. akt VIII Gz 47/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, VIII Wydział Gospodarczy, w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Artur Fornal (spr.)

Sędziowie: SO Wojciech Wołoszyk

SR del. Agnieszka Dutkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2019 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy w przyspieszonym postępowaniu układowym dłużnika (...) z siedzibą w C. – w restrukturyzacji

na skutek zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 11 grudnia 2018 r. w przedmiocie odmowy zatwierdzenia układu (sygn. akt XV GRp 2/18)

po s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

Wojciech Wołoszyk Artur Fornal Agnieszka Dutkiewicz

Sygn. akt VIII Gz 47/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy (Sąd restrukturyzacyjny) odmówił zatwierdzenia układu przyjętego na zgromadzeniu wierzycieli w dniu 11 października 2018 r. - w przyspieszonym postępowaniu układowym dłużnika (...) z siedzibą w C. w restrukturyzacji.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że postanowieniem z dnia 11 października 2018 r. sędzia – komisarz stwierdził przyjęcie układu w tym postępowaniu. W głosowaniu nad układem uczestniczyło 28 wierzycieli. W grupie I wierzyciele nie wyrazili zgody do objęcia ich wierzytelności układem. W grupie II głosowało 24 wierzycieli, z czego za układem opowiedziało się 6 wierzycieli, przeciw 18 wierzycieli z sumą wierzytelności do głosowania za układem 677.287,23 zł (2/3 wynosiło 665.887,86 zł). W grupie III głosy oddało 3 wierzycieli, wszyscy głosowali za układem z łączną sumą wierzytelności 129.899,32 zł. Natomiast w grupie IV głosował 1 wierzyciel z sumą wierzytelności 277.397,22 zł. Plan restrukturyzacyjny opierał się przede wszystkim na sprzedaży ruchomości w postaci specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego do prowadzenia działalności gospodarczej umożliwiającej sprzedaż żywności w szczególności wędlin i mięs o wartości rynkowej szacowanej przez nadzorcę sądowego na kwotę 130-140 tys. zł, wpływach ze sprzedaży sprzętu szacowanych przez dłużnika na kwotę 196.000 zł, wpływach ze sprzedaży samochodów osobowych w kwocie 16.000 zł (co do których roszczenia zgłasza syndyk masy upadłości innego podmiotu) oraz na wpływach ze sprzedaży sprzętu biurowego w kwocie 45.000 zł. Według opinii nadzorcy

sądowego wyrażonej podczas posiedzenia Sądu w dniu 11 grudnia 2018 r., wartość likwidacyjna majątku dłużnika wynosi łącznie około 140.000 zł.

Sąd Rejonowy ustalił również, że dłużnik reguluje koszty związane z obwieszczeniami, opłaty bankowe za prowadzenie rachunku, należności związane z obsługą prawną, biura rachunkowego, wynajem biura, opłaty za koszty przejazdów. Dłużnik jednak nie reguluje zobowiązań, które nie zostały objęte układem wobec wierzyciela – Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 137.855,50 zł brutto. Ponadto dłużnik posiada także zaległość z tytułu kary umownej nałożonej na dłużnika po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego za rozwiązanie umów z operatorem sieci komórkowej.

Sąd pierwszej instancji zważył, że przepis art. 165 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego wskazuje, kiedy Sąd obligatoryjnie odmawia zatwierdzenia układu. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu: „Sąd odmawia zatwierdzenia układu, jeżeli narusza on prawo, w szczególności jeżeli przewiduje udzielenie pomocy publicznej niezgodnie z przepisami, albo jeżeli jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany. Domniemywa się, że jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany, jeżeli dłużnik nie wykonuje zobowiązań powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego.” Po dokonanej analizie materiału dowodowego Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że układ nie będzie wykonany. W ocenie tego Sądu redakcja wskazanego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że gdy dłużnik nie wykonuje zobowiązań powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego – a takimi z pewnością są zobowiązania wobec Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jak i zobowiązania wobec operatora sieci komórkowej – to należy przesądzić, że sytuacja dłużnika jest tak zła, że do wykonania układu nie dojdzie.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że z opinii nadzorcy sądowego wynikało, iż plan opierał się przede wszystkim na sprzedaży ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa, jednak co do niektórych ruchomości istnieje spór dotyczący ich wejścia do masy układowej. Natomiast wartości wymieniane w opinii nadzorcy sądowego co do możliwości wykonania układu, przy uwzględnieniu wysokości nieregulowanych zobowiązań spółki powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, nie wystarczą na zaspokojenie nawet tej części zobowiązań, jak też wynagrodzenia nadzorcy. W ocenie Sądu pierwszej instancji można przesądzić o tym, że układ nie zostanie wykonany z uwagi na to, że majątek dłużnika nie wystarczy na zaspokojenie zobowiązań powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego.

Brak możliwości wykonania układu przez dłużnika Sąd Rejonowy potraktował jako główny powód i obligatoryjną przesłankę odmowy zatwierdzenia układu. W ocenie tego Sądu w niniejszej sprawie doszło jednak także do naruszenia art. 116 ust. 1 i 4 prawa restrukturyzacyjnego. Zgodnie z dyspozycją ust. 1 ww. przepisu „w sprawach dotyczących układu nie ma prawa głosu wierzyciel będący małżonkiem dłużnika, jego krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiającym dłużnika lub przez niego przysposobionym, jeżeli dłużnikiem jest spółka handlowa – osobą uprawnioną do reprezentowania spółki, a jeżeli dłużnikiem jest osobowa spółka handlowa – wspólnikiem ponoszącym odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem.” Wskazany przepis w ust. 4 stanowi natomiast, że „jeżeli dłużnikiem jest spółka kapitałowa, prawa głosu nie ma wierzyciel będący osobą fizyczną, jeżeli reprezentuje ponad 25 % kapitału zakładowego spółki”. Tymczasem do głosowania w IV grupie wierzycieli, jako jedyny wierzyciel dopuszczony został D. N., reprezentujący 75 % kapitału spółki i będący jednocześnie prezesem jej zarządu.

Sąd Rejonowy odniósł się także do stanowiska wierzyciela (...), którego pisma obejmujące wniosek o sprostowanie postanowienia sędziego-komisarza w przedmiocie stwierdzenia przyjęcia układu, a także zażalenie na ww. postanowienie, potraktował jako zastrzeżenia do układu. Wierzyciel ten wskazywał, że głosując za układem działał pod wpływem błędu. Chociaż Sąd pierwszej instancji uznał, iż na tym etapie postępowania nie jest uprawniony do rozstrzygania tej kwestii, zauważył jednak, że w istocie w propozycjach układowych doręczonych wierzycielowi, dłużnik proponował redukcję zobowiązań na poziomie 5 %, przyjęty zaś układ jest bezsprzecznie rażąco krzywdzący dla wierzycieli, gdyż zakłada spłatę wierzycieli, z którymi zostały zawarte umowy przed dniem

otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego z tytułu dostaw i usług, na poziomie 5 %. W tym przypadku ustawa prawo restrukturyzacyjne w ust. 2 art. 165 przewiduje fakultatywną odmowę zatwierdzenia układu przez sąd.

Sąd Rejonowy podkreślił także, że zgodnie z art. 119 ust. 3 prawa restrukturyzacyjnego: „Układ zostaje przyjęty, chociażby nie uzyskał wymaganej większości w niektórych z grup wierzycieli, jeżeli wierzyciele mający łącznie dwie trzecie sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom głosowali za przyjęciem układu, a wierzyciele z grupy lub grup, które wypowiedziały się przeciw przyjęciu układu, zostaną zaspokojeni na podstawie układu w stopniu nie mniej korzystnym niż w przypadku przeprowadzenia postępowania upadłościowego.” W niniejszej sprawie układ nie został przyjęty w grupie II wierzycieli. Gdyby jednak zastosować regulację powołanego wyżej przepisu, to w ocenie Sądu Rejonowego układ i tak nie mógłby zostać zatwierdzony, nawet przy założeniu, że zostałaby uzyskana większość kapitałowa. Przepisu ust. 3 art. 119 prawa restrukturyzacyjnego nie można stosować w oderwaniu od poprzednich ustępów, gdyż stanowi on jedynie uzupełnienie zawartych tam regulacji. Do przyjęcia układu wymagana jest bowiem nie tylko większość kapitałowa, ale także większość osobowa. W dyspozycji art. 119 ust. 2 prawa restrukturyzacyjnego, gdzie jest mowa o głosowaniu w grupach, ustawodawca wyraźnie wskazuje zarówno na większość osobową, jak i kapitałową wierzycieli. Ustęp 3 art. 119 tego prawa przewiduje możliwość przyjęcia układu także, gdyby w niektórych grupach nie został on przyjęty z uwagi na brak wspomnianych większości. Poprzez sformułowanie „w niektórych grupach” należy rozumieć, że wspomniane większości nadal są wymagane w pozostałych grupach i tylko wówczas gdy zachowana będzie większość kapitałowa i większość osobowa całego zgromadzenia, możliwe będzie zastosowanie regulacji art. 119 ust. 3 prawa restrukturyzacyjnego. Sąd pierwszej instancji zwrócił przy tym uwagę na treść uzasadnienia projektu ustawy - Prawo restrukturyzacyjne, wskazującego że „określenie granicznego poziomu sporności w wysokości 15 % wynika z konieczności zapewnienia, aby w każdej sytuacji decyzję co do zawarcia układu mogła podjąć większość wierzycieli” (za: P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2018).

Sąd Rejonowy podkreślił, że uznając głos wierzyciela (...) jako głos złożony pod wpływem błędu, a zatem nieważny, to ani większość kapitałowa ani osobowa nie zostałaby zachowana zgodnie z wymogiem zawartym w art. 119 ust. 3 prawa restrukturyzacyjnego.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył dłużnik, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie :

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 209 ustawy - Prawo restrukturyzacyjne poprzez brak wszechstronnego rozważenia i prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego polegające na:

a) przyjęciu, że wartość likwidacyjna majątku dłużnika wynosi łącznie ok. 140.000 zł, podczas gdy opinia nadzorca sądowego w tym zakresie jest gołosłowna i niepoparta żadnymi rzetelnymi dowodami,

b) ustaleniu, że dłużnik nie reguluje zobowiązań, które nie zostały objęte układem wobec wierzycieli, podczas gdy taka sytuacja nie miała miejsca,

c) ustaleniu, że zobowiązanie wobec Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz z tytułu kary umownej wobec operatora sieci komórkowej jest wymagalne, podczas gdy dłużnik ustala stan zadłużenia wobec FGŚP, natomiast zobowiązanie wobec operatora sieci komórkowej jest niezasadne,

d) ustaleniu, że jest oczywiste, iż układ nie będzie wykonany podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, że układ będzie wykonany,

e) ustaleniu, że głos wierzyciela (...) jest nieważny, podczas gdy środki odwoławcze tego wierzyciela zostały prawomocnie oddalone, a on sam nie uchylił się od skutków złożonego przed siebie oświadczenia woli dotyczącego oddania głosu,

2. art. 119 ust. 1 i art. 165 ust. 1 ustawy - Prawo restrukturyzacyjne wskutek odmowy zatwierdzenia układu przyjętego w przyspieszonym postępowaniu układowym.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zatwierdzenie układu przyjętego na zgromadzeniu wierzycieli w dniu 11 października 2018 r.

W uzasadnieniu zażalenia dłużnik podniósł, że zgodnie z art. 3 ust. 1 ww. ustawy celem postępowania restrukturyzacyjnego jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego - również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli. Regulacja ta determinuje rozumienie pozostałych przepisów ustawy, a zachowanie przedsiębiorstwa dłużnika w wielu przypadkach jest znacznie korzystniejsze dla wierzycieli niż jego likwidacja. Zdaniem skarżącego przyjęty w niniejszej sprawie układ jest korzystny dla wierzycieli. W planie restrukturyzacyjnym majątek dłużnika oraz wpływy z jego sprzedaży zostały oszacowane na poziomie 257.000 zł, w czym nie były ujęte bieżące wpływy z prowadzonej przez dłużnika działalności gospodarczej (handlowej). W ocenie dłużnika przedstawiona ustna opinia nadzorca sądowego dotycząca wartości majątku dłużnika w kwocie 140.000 zł jest gołosłowna i nie została poparta żadnym uzasadnieniem. Zdaniem dłużnika nie sposób przyjąć, aby w ciągu dwóch miesięcy tj. od października do grudnia 2018 r. stan jego majątku uległ zmniejszeniu praktycznie o połowę, oznacza to, że ustalenia poczyniono w sprawie w oparciu o nierzetelną opinię nadzorca, co powinno skutkować uchyleniem zaskarżonego postanowienia. Dłużnik wskazał także, iż nie jest prawdą, że nie wykonuje on na bieżąco zobowiązań powstałych po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Jeżeli chodzi o zobowiązanie wobec Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z tytułu wypłat na rzecz pracowników jest ono obecnie sprawdzane i ustalane w zakresie zgodności dokonanych wypłat z wysokością zobowiązań wynikających z orzeczeń sądowych oraz dokumentów pracowniczych. Aktualnie dłużnik wystąpił do ww. wierzyciela o zawarcie porozumienia celem rozłożenia wymagalnej płatności na raty. Co do wiarygodności wobec operatora sieci komórkowej z tytułu kary umownej to jest sporna, a dłużnik nie uznaje jej za zasadną. W kwestii ewentualnej wadliwości głosowania na zgromadzeniu wierzycieli, to jeżeli została ona dostrzeżona przez Sąd podczas rozprawy dotyczącej zatwierdzenia układu, należało uchylić postanowienie o przyjęciu układu i ponownie zwołać zgromadzenie wierzycieli celem przeprowadzenia głosowania nad układem. W ocenie dłużnika brak jest ponadto podstaw prawnych, aby głos oddany przez wierzyciela (...) uznać za nieważny. Wierzyciel ten nie złożył oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, a jego zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza w przedmiocie stwierdzenia przyjęcia układu zostało prawomocnie odrzucone.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie dłużnika nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wymaga podkreślenia, że w ocenie Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisów postępowania poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 209 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne; tekst jedn. : Dz.U. z 2019 r., poz. 243 ze zm. - dalej „Pr. restr.”). Zważyć bowiem należy, iż skuteczne postawienie takiego zarzutu wymaga wykazania, iż sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego; to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej, niż przyjął Sąd, wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, LEX nr 172176).

Wskazać trzeba, że zgodnie z art. 165 ust. 1 Pr. restr. sąd obligatoryjnie odmawia zatwierdzenia układu nie tylko wówczas jeżeli jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany – ustalenia oraz argumentację Sądu Rejonowego w tej kwestii Sąd odwoławczy co do zasady podziela i przyjmuje za własne – lecz przede wszystkim wtedy gdy narusza on prawo, co także ma miejsce w niniejszej sprawie.

Pierwszym ze wskazanych kryteriów warunkujących zatwierdzenie układu jest więc jego legalność. Przyjmuje się, że układ narusza prawo nie tylko wtedy gdy jego treść jest sprzeczna z obowiązującym porządkiem prawnym (naruszenie materialnoprawne), lecz także i wówczas, gdy do naruszenia prawa doszło w trakcie jego przyjmowania (naruszenie proceduralne; zob. P. Zimmerman Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2018, teza 4 do art. 165). Naruszenie przepisów formalnych polegać może na braku wymaganej większości dla przyjęcia układu, wadliwościach związanych z zawiadomieniem wierzycieli i wiążącym się z tym nieprawidłowym ustaleniem koniecznej większości dla przyjęcia układu, czy też udziale w głosowaniu nieuprawnionego wierzyciela (B. Groele [w:] Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz pod red. P. Filipiaka i A. Hrycaj, WK 2017, teza 4 do art. 165).

Przede wszystkim trzeba więc podkreślić, że dla oceny czy rzeczywiście uzyskana została w niniejszej sprawie większość kapitałowa dwóch trzecich sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom, wymagana przez przepis art. 119 ust. 3 Pr. restr. dla przyjęcia układu – i to o treści objętej sentencją postanowienia sędziego-komisarza z dnia 11 października 2018 r. stwierdzającego jego przyjęcie (art. 120 ust. 2 Pr. restr.; zob. k. 708-708 v. akt) – decydujące znaczenie należało przyznać temu, jakie dokładnie było brzmienie propozycji układowych, które zostały doręczone wierzycielom wraz z zawiadomieniem o terminie zgromadzenia wierzycieli zwołanego w celu przyjęcia układu (art. 264 ust. 1 Pr. restr.). Ustawodawca przesądził bowiem o tym, że w przypadku jakiegokolwiek zmiany propozycji układowych głos wierzyciela oddany na piśmie za pierwotnymi propozycjami układowymi uważa się za głos oddany za zmienionymi propozycjami układowymi, tylko jeżeli są one korzystniejsze dla tego wierzyciela. Pozostałe głosy traktuje się jako głosy przeciw układowi (art. 117 ust. 2 zd. 2 i 3 Pr. restr.).

Doręczone wierzycielom propozycje układowe – przedłożone przez dłużnika przy piśmie złożonym do akt sprawy w dniu 6 czerwca 2018 r. – przewidywały dla wierzycieli znajdujących się w grupie II (z tytułu dostaw i usług) „spłatę wierzycieli objętych układem po redukcji należności głównej i należności ubocznych w wysokości 5 %” (zob. k. 215-216 i 197-198 akt). Już samo sformułowanie w taki sposób warunków proponowanego układu mogło budzić uzasadnione wątpliwości co do tego czy wartość 5 % dotyczyć ma poziomu redukcji należności głównej i należności ubocznych, czy też poziomu zaspokojenia wierzycieli już po dokonanej redukcji (która wynosiłaby w takim przypadku 95 %). Chociaż więc w toku przedmiotowego postępowania we wszystkich kolejnych wersjach planu restrukturyzacyjnego rzeczywiście przewidywano umorzenie wierzytelności zaliczonych do tej grupy na poziomie 95 %, a w konsekwencji ich spłatę zaledwie w 5 % (zob. k. 13-14, 489 – 491 i 649-651 akt), to ostatecznie należy uznać, że naruszało prawo doręczenie wierzycielom propozycji układowych o niejednoznacznej treści gdy chodzi o restrukturyzację zobowiązań dłużnika poprzez zmniejszenie ich wysokości (art. 155 ust. 3 w zw. z art. 156 ust. 1 pkt 3 i w zw. z art. 264 ust. 1 Pr. restr.), a następnie doprecyzowanie jej dopiero w sentencji postanowienia stwierdzającego przyjęcie układu (art. 120 ust. 2 Pr. restr.) przewidując dla wierzycieli z tej grupy „spłatę (...) w wysokości 5 % po redukcji należności głównej i należności ubocznych” (k. 708 akt). - w konsekwencji w brzmieniu odmiennym niż treść propozycji układowych doręczonych wierzycielom (zob. k. 216 akt).

Powyższe naruszenia prawa Sąd obowiązany był uwzględnić z urzędu niezależnie od zastrzeżeń wierzyciela (...) - którym nadał on procesową treść wniosku o sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w ww. postanowieniu stwierdzającym przyjęcie układu (k. 730-731 akt), a następnie także wniesionego na to postanowienie zażalenia (k. 734-735 akt), ostatecznie prawomocnie odrzuconego (k. 743 i 841 akt). Nieuwzględnienie przez sędziego-komisarza ww. wniosku o sprostowanie, a także nieskuteczność (niedopuszczalność) powyższego środka zaskarżenia nie stała jednak na przeszkodzie w uwzględnieniu argumentacji tego wierzyciela co do tego, że jego głos oddany za układem – z kwotą 672.457,84 zł (przy ogólnej sumie wierzytelności głosujących wierzycieli wynoszącej 1.406.128,33 zł i 2/3 tej sumy wymaganej dla przyjęcia układu w kwocie 937.418,89 zł – zob. protokół zgromadzenia wierzycieli z dnia 11 października 2018 r. - k. 706-706 v. akt) – mógł świadczyć o akceptacji tego wierzyciela dla redukcji należności głównej i należności ubocznych w wysokości 5 %, wbrew dokonanej w ww. postanowieniu inwersji, tj. zmianie szyku zdania względem doręczonych mu propozycji układowych (zob. k. 197-198 i 767, a także karta do głosowania wraz z załączoną kopią propozycji układowych – k. 75 – 76 akt pomocniczych XV Grp 2/18 Ap-1).

W tym stanie rzeczy, wobec konieczności odmowy zatwierdzenia układu z powodu naruszenia prawa (art. 165 ust. 1 Pr. restr.), zbędna jest analiza pozostały zarzutów podniesionych przez dłużnika w zażaleniu, dotyczących oceny czy układ może zostać przez niego wykonany.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., a także w zw. z art. 209 Pr. restr.